Cyngor Sir Ynys Môn
Adroddiad cynnydd i'r Pwyllgor Archwilio – 20 Mai 2011

20 Mai 2011

Y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a'r Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr a Chyrff Archwiliedig

Rydym yn cynnal ein harchwiliad yn unol â Chod Ymarfer Archwilio (y Cod) Archwilydd Cyffredinol Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2010. Caiff hwn ei ategu gan y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr a Chyrff Archwiliedig, a gyhoeddwyd ym mis Mai 2005. Mae'r ddwy ddogfen ar gael gan Brif Weithredwr pob corff archwiliedig. Diben y datganiad hwn yw cynorthwyo archwilwyr a chyrff archwiliedig drwy esbonio cwmpas cyfrifoldebau archwilwyr, a'r hyn a ddisgwylir gan gyrff archwiliedig mewn meysydd penodol. Paratoir ein hadroddiadau a'n llythyrau yng nghyd-destun y datganiad hwn ac yn unol â'r Cod.

Caiff yr adroddiadau a'r llythyrau a baratoir gan archwilwyr a benodwyd a'u cyfeirio at aelodau neu swyddogion eu paratoi at ddefnydd y corff archwiliedig yn unig, ac nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr archwilwyr i unrhyw Aelod neu swyddog yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Tabl Cynnwys

Datganiad am sefyllfa archwiliad 2010/11 3

Gwaith arall 4

Materion eraill 5

Ôl-drafodaeth ar gyfrifon 2009/2010 5

Paratoi cyfrifon 2010/11 5

Trefniadau Cysylltu 6

Datganiad am sefyllfa archwiliad 2010/11

Diben yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am hynt yr archwiliad yn erbyn y cerrig milltir allweddol a nodir yn Strategaeth Archwilio 2010/11 a gwaith perfformiad arall y gofynnwyd amdano gan Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) i reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio.

Cynllun archwiliad 2010/11	Erbyn	Cynnydd hyd yma
Cynllunio archwiliadau a chyflwyno adroddiadau		
Strategaeth archwilio	Mai 2011	I'w chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2011.
Llythyr Blynyddol	Tachwedd 2011	I'w gyflwyno ar ôl cwblhau'r archwiliad yn Adroddiad Gwella Blynyddol SAC.
Cyfrifon		
Adolygiad interim a chynllunio'r archwiliad o'r cyfrifon.	Mai 2011	Mae'r gwaith maes wedi'i gwblhau i raddau helaeth. Hysbysir rheolwyr o ganlyniadau ein hadolygiad interim yn ystod mis Mehefin 2011 a hysbysir y pwyllgor archwilio ohonynt fel rhan o'n hadroddiad ar y cyfrifon terfynol ym mis Medi 2011.
Profi datganiadau ariannol	Gorffennaf – Medi 2011	Byddwn yn dechrau'r archwiliad ar 11 Gorffennaf 2011.
Adroddiad ar y Cyfrifon Terfynol (ISA 260)	Medi 2011	I'w gyflwyno ym mis Medi 2011
Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan	Medi 2011	Bydd y gwaith yn dechrau ym mis Medi 2011.
Perfformiad		
Cyfraniad i Fesur Llywodraeth Leol SAC	Yn mynd rhagddo	Mae'r gwaith yn mynd rhagddo a bydd yn parhau drwy gydol y flwyddyn ar wahanol agweddau ar y Mesur Llywodraeth Leol.
Archwiliad o Ddangosyddion Perfformiad	Mehefin 2011	Gwaith i'w gwblhau yn ystod mis Mehefin 2011
Gwaith dilynol ar argymhellion archwiliad blaenorol	Gorffennaf 2011	Gwaith i'w gwblhau yn ystod yr archwiliad interim a'r archwiliad o'r cyfrifon terfynol
Casgliad gwerth am arian	Medi 2011	Gwaith i'w gwblhau yn ystod yr archwiliad interim a'r archwiliad o'r cyfrifon terfynol.
Archwiliad o'r Cynllun Gwella	Tachwedd 2011	Gwaith i'w gwblhau yn ystod mis Tachwedd 2011 a chaiff ei gynnwys yn Adroddiad Gwella Blynyddol SAC.

Gwaith arall

Ar gais rheolwyr gohiriwyd nifer o adolygiadau perfformiad a gynhwyswyd yng Nghynllun Rheoleiddio 2008/09 er mwyn galluogi'r Cyngor i ganolbwyntio ar ganlyniadau'r Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol. Mae statws pob un o'r adolygiadau hyn fel a ganlyn:

- Llywodraethu Gwybodaeth – adroddiad terfynol wedi'i gyflwyno i reolwyr.
- Cynllunio Ariannol Tymor Canolig – adroddiad terfynol wedi'i gyflwyno i reolwyr.
- Rheoli Perfformiad – cymorth parhaus yn cael ei roi a chaiff y canlyniad ei gynnwys yn llythyr asesu corfforaethol SAC.
- Cwynion – gwaith maes wedi'i gwblhau a chasgliadau cychwynnol wedi'u cyflwyno i reolwyr.

Materion eraill

Mae'r canlynol yn nodi'r materion a godwyd yn ein gwaith ers y cyfarfod diwethaf er gwybodaeth i reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio.

Ôl-drafodaeth ar gyfrifon 2009/2010

Nodwyd canlyniadau ein harchwiliad yn 2009/10 i'r Pwyllgor Archwilio yn ein hadroddiad 'Archwilio'r Datganiadau Cyfrifyddu – Adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio' ac yn ein Llythyr Blynyddol a gafodd ei gynnwys yn Adroddiad Asesu Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru. Yn dilyn y broses adrodd hon, roedd y swyddogion a ninnau fel ein gilydd yn teimlo bod angen ôl-drafodaeth lawn ar y cyfrifon a'r broses archwilio er mwyn gallu nodi gwersi i'w dysgu i lywio'r broses ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2010/11 ('y cyfrifon').

Rydym wedi cytuno ar yr argymhellion canlynol gyda'r Cyfarwyddwr Cyllid Corfforaethol a'r Pennaeth Gwasanaeth (Cyllid):

1. Dylai swyddogion baratoi achos busnes wedi'i ddiweddaru i gydnabod y buddsoddiad sydd ei angen i ddiweddaru'r cyfriflyfr cyffredinol a'r systemau cyfrifyddu ategol, gan gynnwys cofrestr asedau sefydlog. Dylai'r achos busnes hwn gael ei ystyried yn ofalus yn unol â phroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor yn erbyn cyfrifoldebau'r Cyngor am gynhyrchu ei gyfrifon a'r angen i sicrhau bod systemau rheoli ariannol cadarn ar waith i gefnogi'r gwaith o ddarparu rhaglen blaenoriaethau fforddiadwy'r Cyngor.
2. Ar gyfer cyfrifon 2010/11 a thu hwnt, dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn cadw'r nifer lleiaf posibl o ddyddlyfrau â llaw mewn taenlenni rhwng y cyfriflyfr cyffredinol a'r cyfrifon. Dylai trafodion gael eu cofnodi yn y system cyfriflyfr cyffredinol lle y bo'n bosibl cyn i'r cyfrifon gael eu paratoi.
3. Dylai'r Cyngor sicrhau bod cefnogaeth ac ymrwymiad llawn i sicrhau bod swyddi cyllid allweddol gwag yn cael eu llenwi â staff â chymwysterau priodol ar sail barhaol cyn gynted â phosibl. Dylid craffu ar y rhesymau am y diffyg llwyddiant o ran denu ymgeiswyr o safon hyd yma a dylid adolygu'r dull o hysbysebu swyddi er mwyn sicrhau ei fod mor effeithiol â phosibl.
4. Mae angen i'r cyfrifon fod yn flaenoriaeth amlwg i'r Cyngor ac mae angen alinio blaenoriaethau rheolwyr yn unol â hynny. Dylid egluro rolau staff cyfrifyddiaeth er mwyn sicrhau bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i'r cyfrifon a phrosesau cyllidebol a dylid ystyried ymrwymiad amser amcangyfrifedig llifau gwaith eraill o ran eu heffaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.
5. Dylai'r Pwyllgor Archwilio ei gwneud yn ofynnol i'r Cyfarwyddwr Cyllid Corfforaethol gyflwyno adroddiad ar drefniadau'r Cyngor ar gyfer paratoi'r cyfrifon ac adroddiad ar gynnydd yn erbyn yr amserlen ar gyfer cynhyrchu'r cyfrifon ar sail barhaus i Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio er mwyn codi unrhyw bryderon sydd ganddo ynghylch gallu'r Cyngor i fodloni gofynion rheoleiddio yn y dyfodol.
6. Dylai cofnod o ymholiadau'r archwiliad ac addasiadau a nodwyd gael ei gynnal gennym ni a'r Rheolwr Cyfrifyddiaeth dros dro a dylid cyflwyno adroddiadau i'r Pennaeth Cyllid er mwyn sicrhau bod pob parti yn glir ynghylch cynnydd wrth ddelio ag ymholiadau pan fyddant yn codi ac fel ffordd o gyflwyno adroddiadau ar gynnydd yn ystod yr archwiliad ynghyd ag unrhyw oedi i'r Cyfarwyddwr Cyllid Corfforaethol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio, fel y bo'n briodol.

Paratoi cyfrifon 2010/11

Rydym yn gweithio'n agos gyda'r rheolwyr Cyllid a'r Rheolwr Cyfrifyddiaeth dros dro wrth i'r Cyngor baratoi i gynhyrchu cyfrifon 2010/11. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae trefniadau ar waith i gynhyrchu'r cyfrifon ond maent yn dibynnu'n drwm ar arbenigedd y Rheolwr Cyfrifyddiaeth dros dro sydd ond wedi bod yn gweithio i'r Cyngor am gyfnod byr. Rydym yn parhau i bryderu ynghylch diffyg cynnydd y Cyngor i baratoi ar gyfer cyflwyno Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Mae'r 2-3 wythnos nesaf yn allweddol o safbwynt gallu'r Cyngor i gynhyrchu ei gyfrifon mewn fformat IFRS erbyn y terfyn amser, sef 30 Mehefin.

Bydd y gwaith ar gyfrifon terfynol 2010/11 yn dechrau ar 11 Gorffennaf 2011 a disgwylir iddo gael ei gwblhau erbyn diwedd mis Awst. Bydd hyn yn rhoi amser i ni a'r rheolwyr lunio'r fersiwn terfynol o'r cyfrifon a chyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio gyda'r nod o sicrhau bod digon o amser i gymeradwyo a chyhoeddi'r

cyfrifon erbyn 30 Medi 2011. Mae’r gallu i fodloni’r terfyn amser, sef 30 Medi 2011, yn dibynnu ar ansawdd y cyfrifon a gyflwynir i’w harchwilio.

Rydym wrthi'n cwblhau ein harchwiliad interim yn y Cyngor sy'n cynnwys y gwaith canlynol:

- Asesu'r amgylchedd rheoli sydd ar waith yn y Cyngor.
- Adolygu gwaith y gwasanaeth archwilio mewnol.
- Adolygu gweithdrefnau cau cyfrifon y rheolwyr.
- Gweithdrefnau dadansoddi rhagarweiniol.
- Asesiad cychwynnol o'r risg o dwyll.
- Penderfynu'n derfynol ar ein dull o archwilio’r cyfrifon terfynol.

Wrth baratoi ar gyfer ein gwaith ar y cyfrifon terfynol byddwn hefyd yn rhoi rhestr o'r hyn y mae angen ei gyflawni i'r rheolwyr er mwyn sicrhau bod digon o wybodaeth ar gael i ategu'r cyfrifon pan fyddwn yn archwilio'r cyfrifon terfynol.

Byddwn yn rhoi’r wybodaeth ddiweddaraf i Gadeirydd y Pwyllgor os down yn fwyfwy pryderus ynghylch gallu’r Cyngor i gynhyrchu ei gyfrifon eleni.

Trefniadau Cysylltu

â'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda'r gwasanaeth archwilio mewnol i sicrhau dull archwilio effeithiol. Rydym yn parhau i gyfarfod â'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol i drafod hynt gwaith archwilio mewnol ar gyfer 2010/11 ac rydym wedi adolygu ei waith yr ydym am ddibynnu arno a chafwyd y gallwn barhau i ddibynnu ar waith y gwasanaeth archwilio mewnol at ddibenion ein harchwiliad o ddatganiadau ariannol.

â rheolwyr

Rydym yn parhau i gyfarfod yn rheolaidd â rheolwyr i sicrhau ein bod yn deall y materion allweddol a wynebir gan y Cyngor er mwyn asesu eu heffaith ar ein dull archwilio.

â SAC

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda SAC. Ers y pwyllgor archwilio diwethaf rydym wedi cyfarfod â SAC i drafod ei hasesiad corfforaethol sydd ar y gweill sy'n rhan o ofynion y Mesur Llywodraeth Leol.

Rydym hefyd wedi cyfarfod â rheolwyr a SAC mewn perthynas ag ymchwiliad hirfaith y Cyngor i honiadau ynghylch gweinyddu grant tai gwag a grant gwella trefi. Cyfeiriwyd y mater at yr Heddlu a gadarnhaodd yn ddiweddar na fyddent yn parhau â’r mater. Byddwn yn cynnal nifer o gyfweliadau yn ystod yr wythnosau nesaf er mwyn dod i gasgliad a chyflwyno adroddiad ar y mater.

Os derbynnir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw'r deiliad, Cyngor Sir Ynys Môn, at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth. Mae'r Cod hwn yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau lleol wrth ymdrin â cheisiadau, fel ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae trydydd partïon perthnasol yn cynnwys PricewaterhouseCoopers LLP ac Archwilydd Cyffredinol Cymru. Am ragor o wybodaeth, anfonwch e-bost i infoofficer@wao.gov.uk.

© 2011 PricewaterhouseCoopers LLP. Cedwir pob hawl. Mae “PricewaterhouseCoopers” yn cyfeirio at PricewaterhouseCoopers LLP (partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn y Deyrnas Unedig) neu, gan ddibynnu ar y cyd-destun, gwmnïau eraill sy'n aelodau o PricewaterhouseCoopers International Limited, y mae pob un ohonynt yn endid cyfreithiol annibynnol ac ar wahân.

Diogelir yr adroddiad hwn o dan gyfreithiau hawlfraint y Deyrnas Unedig a gwledydd eraill. Ni chaniateir defnyddio'r wybodaeth hon, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, na'i datgelu heb ganiatâd ysgrifenedig PricewaterhouseCoopers LLP.

C11260